

S klikom do Loparja

IZVLEČEK

Mnogo ljudi je običajno ponosnih na svoj domači kraj in so nanj zelo navezani. To se še intenzivneje izraža pri podeželskih naseljih, saj so bili vaščani ponavadi bolj povezani med seboj kot meščani. Tako je tudi v Loparju, majhni istrski vasi v zaledju Koprškega primorja. Zaradi njihovega ponosa na domače okolje smo jim pomagale, da bodo postali prepoznavni tudi širši javnosti. Po opravljenem terenskem in kabinetnem delu smo lahko pričele s samo predstavitvijo vasi na svetovnem spletu. Nastala je pregledna in enostavna stran. Vse štiri ciljne skupine, katerim je le-ta namenjena spremlja osliček, simbol Loparja.

Ključne besede:

Lopar, Koprsko primorje, spletna stran, promocija, podeželje.

ABSTRACT

A click to Lopar: promoting the village or connecting the local community?

People are generally proud about their home town. This feeling of pride is often more prominent in rural communities, where social interactions between inhabitants used to be more intense than in the cities. The result of such interactions is a strong local initiative, the key reason for the idea about the webpage for Lopar village. The webpage focuses on four main user groups (children, seniors, tourists and technologically savvy users) without forgetting the element of village identity - by using a symbol of a friendly donkey.

Key words:

Lopar, Koprsko primorje region, webpage, promotion, rural areas.

Avtorice besedila:

ANJA ABRAHAMSBURG, EMA KOZINA, ANA HACE, ŠPELA GUŠTIN, MARJETKA MARTINČIČ, KARMEN PETERNELJ, MATEJA PIRMAN, TANJA ŽNIDARČIČ, absol. geog., Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta, Ljubljana, Slovenija

Avtorice fotografij:

ANA HACE, ŠPELA GUŠTIN, MARJETKA MARTINČIČ, KARMEN PETERNELJ, TANJA ŽNIDARČIČ

Promocija vasi ali združevanje vaše skupnosti?

Geografsko je Lopar strnjena obcestna vas, ki leži v osrčju Šavrinskega gričevja in slovenske Istre. Domačije so postavljene pravokotno na cesto ter razvrščene v vzporedne stavbne nize. V prostorskih planih Mestne občine Koper se tudi zaradi tega območje varuje kot kulturna dediščina. V preteklosti sta bili osnovni dejavnosti domačinov poljedelstvo in živinoreja, ki pa sta dajali premalo zaslužka, zato so se prebivalci ukvarjali z različnimi dopolnilnimi dejavnostmi (npr. zidarstvo, čevljarstvo ipd.).

Danes živi v vasi 85 ljudi (8). Na število le-teh so že v preteklosti vplivale zgodovinske in politične razmere. Do leta 1931, ko je tu živelo kar 261 ljudi, je število prebivalcev konstantno naraščalo. Prelomnico je pomenila 2. svetovna vojna; takrat se je zaradi njenih posledic in sprememb meja pričelo odseljevanje, zlasti v Italijo. Kljub vsemu, je prebivalcem leta 1998 uspelo pridobiti sredstva iz programa Celostnega razvoja podeželja in obnove vasi (CRPOV). S pridobljenimi sredstvi so uredili krajevno zbirko v obnovljeni istrski domačiji - Hiši od Bardinca, ki je danes eden ključnih simbolov vasi. Projekt z razvojnim motivom "Lopar - ponovno oživljena tipična istrska vas" je postal osnova tudi za posamezne individualne projekte (7).

Loparci (prebivalci Loparja namreč niso Loparji) so med sabo precej povezani, kar se opazi v številnih prireditvah in dogodkih, ki jih preko celega leta organizirajo v vaškem kulturnem domu. Za novo leto jih tako obišče dedek Mraz, osmega februarja pripravijo proslavo ob kulturnem prazniku, na martinovo krstijo vino, na noč čarovnic pa z otroki dolbejo in izdelujejo strašno strašne buče. Vsako leto izbirajo tudi naj nonota (dedka), ki mu na martinovo podelijo posebno priznanje in ročno izdelano medaljo.

Slika 2: S prireditvami, kot je izbira naj nonota, se ohranja vaški utrip. Posneto pred vaškim kulturnim domom, kjer je na vratih viden list z voznim redom avtobusa, v ozadju pa člani Pihalnega orkestra Marezige, ki se na martinovo ustavijo v vseh okoliških vaseh (foto Ana Hace).

Slovenija ima presenetljivo veliko naselij in vrhov z zelo zanimivimi imeni: z Barke se lahko preselimo v Morje, iz Hudega v Huje, s Stola lahko splezamo na Oltar, z Eve skočimo na Adama, z Lopate pa lahko odidemo v Lopar - samo 15 kilometrov od Kopra.

To so bili koraki v smer ohranjanja ljudskega izročila, kar je dajalo osnovo za razvoj turistične ponudbe. Posamezniki v vasi Lopar so se zavedali, da danes predstavlja pomemben vir informacij, predvsem v turistične namene, svetovni splet. Prav zaradi možnosti in želje se je porodila ideja o postavitvi spletne strani za vas Lopar. To željo smo uresničili s projektom pri vajah iz Geografije podeželja.

Pomen spletne strani za podeželsko skupnost

Marsikdo si zelo težko predstavlja življenje brez interneta, saj le-ta predstavlja pomemben vir informacij. Vedno zanimivejši postaja tudi v "prebujajočih se" vaseh. Kaj lahko slednjim pravzaprav prinese lastna spletna stran? Najprej lahko izpostavimo prepoznavnost. Ljudje bodo imeli možnost spoznati glavne zna-

Slika 1 Pogled na južno stran slemena, na katerem je Lopar. Na levi, po barvi izstopajoči, novogradnji, predzadnja stavba na desni pa cerkev sv. Rufa. Na terasah na prisojnih pobočjih raste trta, na osojnih pa oljka. V ozadju hrib Tinjan (foto: Tanja Žnidarčič).

čilnosti in zanimivosti vasi preko spleta in hkrati postali potencialni obiskovalci. Z mikavno in pestro turistično ponudbo podeželska skupnost pridobi dodaten vir zaslužka (npr. povečan obisk gostilne, muzeja, vaških znamenitosti, prireditve). Obudi lahko tradicionalne obrti in vzpostavi nove, ki jih promovira na svoji strani. Spletna stran vasi lahko služi tudi kot časopis in z leti postane pomemben vir informacij o življenju in delu na podeželju.

Poleg gospodarskih ima spletna stran tudi socialne učinke. Kulturne prireditve v vasi je potrebno organizirati, za kar je potrebno sodelovanje vaščanov. Prav tako je potrebno sodelovati pri skrbi za spletno stran, v obliki pogovorov in sestankov. S tem se krepi ponos do vasi ter vaška skupnost.

Spletna stran mora biti ažurna, kar pomeni, da jo morajo uporabniki sprejeti in jo učinkovito uporabljati. Kljub temu je potrebno poudariti, da telekomunikacija ni magična rešitev za obuditev podeželja in tako nikoli ne sme biti zamenjana za dobro in celovito strategijo projekta oživljanja vasi (1).

Začetki izdelave ...

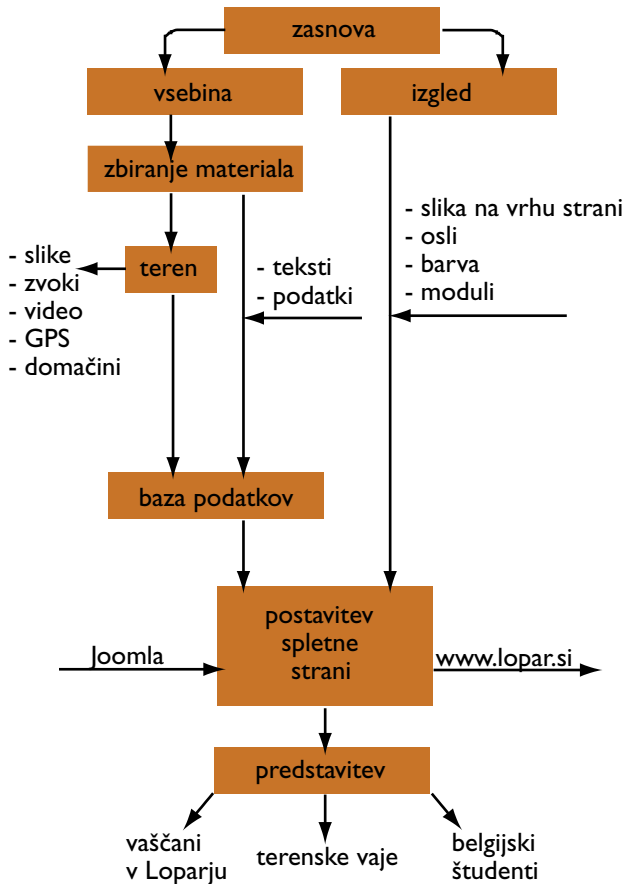
Pred začetkom izdelave strani smo pregledale, kako so urejene podobne strani za druga naselja. Ugotovile smo, da je na veliko straneh samo kratek opis, telefonska številka, mogoče grb občine in kaka lepa fotografija, stran pa ni bila obnovljena z novimi informacijami, odkar je bila postavljena. To se nam ni zdelo vredno posnemanja, zato smo se odločile zadevo izpeljati drugače.

Prva faza dela je zato vključevala predvsem iskanje obstoječih zapisov in informacij o Loparju. Ko smo videle, kaj je že bilo narejeno, smo lahko sestavile svoj načrt in odšle na teren. Tam smo zbirale predvsem fotografije, zvoke, videoposnetke, koordinate za uporabo z GPS-sprejemnikom in se pogovarjale z domačini. Tako smo ustvarile nekakšno bazo podatkov, ki je bila kasneje osnova za nadaljnje delo.

Pri izgledu spletne strani smo se osredotočile predvsem na prepoznavnost strani z uporabo podobe oslička, preglednost in enostavnost. Potrebovale smo

Slika 3: Hiša od Bardinca - eden izmed ključnih simbolov vasi. Po novem tudi s tablo, ki usmerja obiskovalce že od odcepa v sosednjih Kavaličih (foto: Špela Guštin).

Slika 4: Skica dela od zasnove do izdelave spletne strani in njene predstavitve (avtor: Špela Guštin).

tudi sliko za pasico (sliko na vrhu strani), s katero bi stran naredile bolj prepoznavno. Na koncu smo se odločile za preprosto, a učinkovito rešitev: oslov hrbet. Vas namreč leži na slemenu, ki po obliki spominja na oslov hrbet. Od tu izhaja tudi besedna zveza "Lopar - vas na oslovem hrbtu". Oslički spremljajo obiskovalca skozi celotno stran: ob kliku na posamezno sekcijo, v obliki pobarvanke, na e-razglednici, ob seznamu prireditev in v obliki majhnega oslička, ki ga lahko shranimo na namizje; ko nanj kliknemo, zariga.

Želele smo spletno stran, ki bi omogočala obiskovalcem kaj več, kot le branje tekstov, zato smo namestile tudi različne module: za prijavo na e-novice, za pošiljanje e-razglednic, za reševanje kviza, za večanje črk. Stran je namenjena predvsem štirim različnim ciljnim skupinam uporabnikov. Njim so prilagojeni tudi nekateri moduli in informacije na strani: otroci (kviz, pobarvanke, igre), turisti (izbira jezika, karte, koordinate), starejši (možnost večanja črk), uporabniki sodobne tehnologije (RSS-vir, e-novice, GPS). S

tem postane stran uporabna na več nivojih: vsi dobijo informacije, ki jih iščejo, a so le-te prilagojene njihovim željam in potrebam. Z izoblikovanjem ciljnih skupin pa se hkrati poskrbi za hitrejšo in enostavnejšo vključevanje čim večjega kroga uporabnikov v sooblikovanje spletne strani.

Spletna stran je bila narejena z uporabo sistema za upravljanje spletnih vsebin Joomla (2). Sistem je bil izbran predvsem zaradi enostavne uporabe in vzdrževanja, saj naj bi slednje prevzel domačin.

Po postavitvi strani na splet jo je potrebno predstaviti ljudem ter jih ponovno opomniti nanjo. V ta namen bodo izdelane tudi zloženke in nalepke. Da pa stran zares zaživi z vasjo, je potrebno poiskati tudi nekoga iz vasi, ki bo zanjo skrbel.

... do končnega izdelka

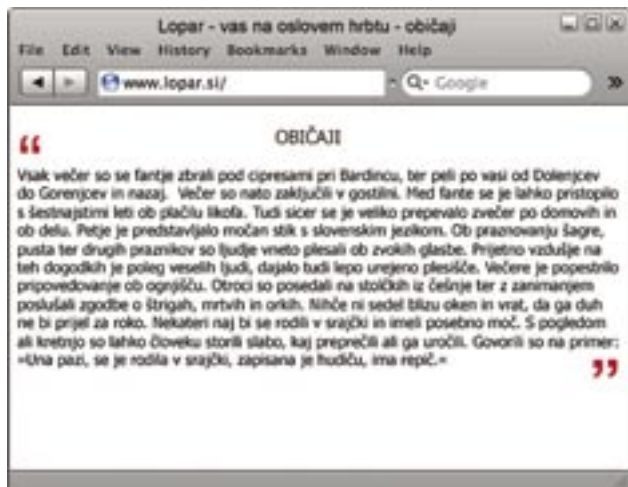
Želele smo ustvariti pregledno, enostavno in uporabno spletno stran, ki v končni obliki izgleda takole:

Slika 5: Prikaz glavne strani.

Na levi je postavljen kolofon, kjer se lahko izbira med podtemami kot na primer življenje, ogledi, za otroke itd. Tu so predstavljene glavne geografske poteze vasi, običaji in navade ob praznikih, objavljeni so zanimivi recepti, otroci lahko v svojem kotičku barvajo pobarvanke, izdelujejo igre in rešujejo kviz. Osrednji del je namenjen zadnjim novicam. Na desni

se lahko v arhivu prebrska po preteklih novicah, prijavi na e-novice, ogleda prihajajoče dogodke, izpolni kratko anketo (le-ta se redno menja). Za popestritev in zabavo smo dodale nekaj zvočnih in video posnetkov, izdelale ozadja, e-razglednice in panorame. Neposredno nad pasico je tudi možnost povečave črk na strani ter možnost prevoda v angleščino in italijanščino, s klikom na zastavice teh držav. Trenutno so prevedeni le naslovi podpoglavij in tem spletne strani, vendar upamo, da nam kmalu uspe dobiti primerne prevode za celotno stran. Skratka - informativno in zabavno.

Slika 6: Izsek besedila, ki je objavljen na spletni strani. Z objavo na spletu pride do zanimivega pojava: običaji, izrazito lokalna posebnost, postanejo dostopni vsem z internetnim priključkom, hkrati pa se ustvari zapis, ki je, v primerjavi z zapisom na papirju, praktično neuničljiv.

Na splet z njo!

Izdelava spletne strani ni tako težavna, kot morda izgleda na prvi pogled. Napornejši del se začne, ko je izdelano stran potrebno zares postaviti na internet in jo usposobiti za delovanje. Postopek ni pretirano zapleten, je pa za nekoga, ki to počne prvič, lahko precej nerazumljiv. Me smo, prav zaradi tega, za to potrebovale tri mesece. S spodnjimi navodili želimo vsem, ki bi radi izdelali kaj podobnega, ta čas skrajšati vsaj za polovico.

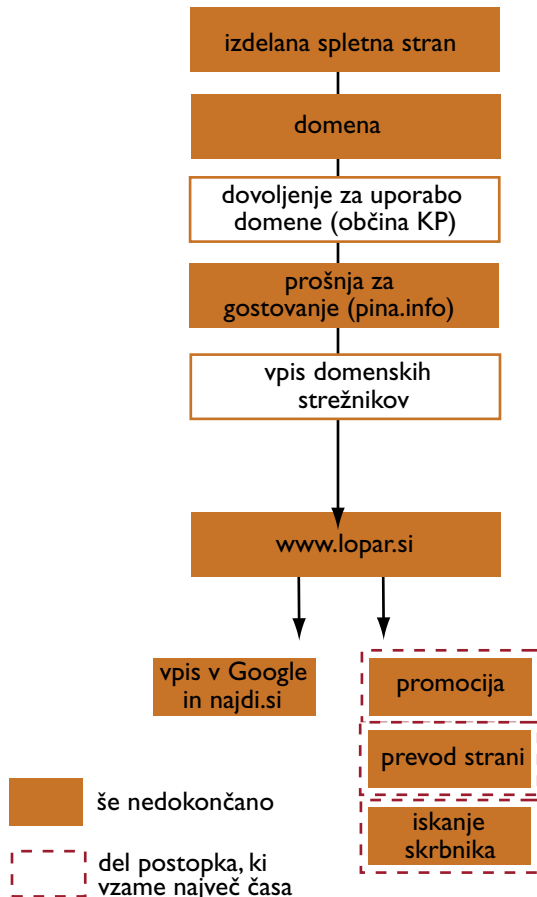
Vsaka spletna stran potrebuje domeno in strežnik, kjer gostuje. Domeno poiščemo sami s pomočjo ene izmed strani, ki omogočajo poizvedovanje po lastnikih domen (npr. www.arnes.si/whois.html). Po poizvedovanju hitro ugotovimo, ali je domena v uporabi,

kdo jo je registriral in kdo je njen lastnik. Če še ni v uporabi, jo lahko registriramo. Načeloma pa velja, da fizična oseba domene s končnico .si ne more registrirati (3). V našem primeru je domeno že registrirala Mestna občina Koper, domena pa ni bila v uporabi. Povezale smo se s Službo za krajevne skupnosti, ki deluje v okviru Urada za splošne zadeve Mestne občine Koper. Oni so nato poslali prošnjo za dovoljenje za uporabo domene.

Da stran lahko postavimo na splet, ji moramo najti strežnik, na katerem bo gostovala. V Sloveniji je vzpostavljena mreža multimedijских centrov Slovenije, ki jih sofinancirata Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za informacijsko družbo. Ker so cilji mreže multimedijских centrov Slovenije skladni z Enotnim programskim dokumentom Slovenije za obdobje 2004-2006, so za svoje delovanje lahko pridobili tudi sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj (4). Potrebe obalno-kraške regije pokriva Multimedijски center Pina v Kopru, ki neprofitnim organizacijam med drugim ponuja tudi brezplačno gostovanje. Za njegovo pridobitev je potrebno tja poslati prošnjo, ki je dosegljiva na njihovih spletnih straneh (5).

Hkrati z gesli in navodili dobimo od ponudnika gostovanja tudi imeni dveh domenskih strežnikov, ki jih moramo sporočiti registrarju spletnih domen. Domenski strežnik si lahko predstavljamo kot telefonski imenik. Imenik poveže ime osebe z njegovo telefonsko številko, domenski strežnik pa IP-naslov strežnika, kjer stran gostuje, z njenim internetnim naslovom (URL-jem). Navodila za vpis so objavljena na spletnih straneh Ministrstva za javno upravo (6) in se nanašajo izključno na vpis domenskih strežnikov za domene s končnico .si.

Ko so strežniki vpisani, lahko stran po navodilih ponudnika gostovanja naložimo na strežnik. Stran je tako dosegljiva na spletu. Pred javno razglasitvijo je potrebno stran še enkrat temeljito pregledati, saj lahko pri prenosu pride do različnih napak. V našem primeru so bili to vsi šumniki, ki jih je bilo treba popraviti ročno. Usposobiti je bilo potrebno tudi poštni predal in urediti pravice nekaterih datotek. V nasprotju z vpisom domenskih strežnikov pa je ta del končnega urejanja strani potekal veliko hitreje.

Slika 7: Skica dela po izdelavi spletne strani, do njene postavitve na splet, z aktivnostmi, ki so sledile (avtor: Špela Guštin).

(Ne)ohranjanje spletne strani

Spletna stran je kot živ organizem. Ko se rodi, je zanj potrebno skrbeti, drugače „umre“. Postavili smo spletno stran, ki predstavlja (naš) začetek. Brez naše nadaljnje samoiniciative bi bila le zaključen projekt pri študijskih vajah ali pa tema članka v časopisu. Naredile smo in bomo več. S konkretnimi idejami in predlogi bomo poskrbele za njeno uspešno ohranjanje in vključitev vaščanov v njeno sooblikovanje. Kako doseči, da se spletna stran uspešno ohranja? Eden od načinov je lahko promocija, ki ji sledijo tehnične in predvsem praktične metode seznanjanja domačinov o njeni uporabi.

Promocija je predvidena kot mozaik, sestavljen iz drobcev, ki se povezujejo v celoto. Ta predstavlja tok informacij, ki se širijo v vse smeri, do vseh uporabnikov. Prvi drobec v našem mozaiku predstavlja promocija v kulturnem domu v Loparju, kjer želimo pridobiti konkretna mnenja domačinov o smiselnosti spletne strani za Lopar.

Drugi drobec v promocijskem mozaiku je organizacija delavnic s tematikami, kot so: Kaj vse najdemo na spletni strani, uporaba in upravljanje spletne strani ter izdelava brošur s koristnimi nasveti, ki bodo omilile nezaupanje v sodobno tehnologijo in tegobe pri uporabi spletne strani. Vaščanom, ki bodo želeli, se bo podelilo uporabniško ime in tako bo lahko vsak objavil npr. recepte, igre, novice, kulturne dogodke, zabave, praznovanja itd. Za učinkovitejšo promocijo smo izdelali nalepke z logotipom spletne strani ter brošure za turiste, ki jih bomo razdelili po turističnih organizacijah. Idejni košček mozaika je tudi promocija na radiju, v tv-oddajah, izdelava promocijskih majic ter navdušenje domačinov za snemanje krajšega turističnega oglasa.

Uporaba spletne strani med prebivalci Loparja bo v vas prinesla nekatere spremembe. Vas so ljudje, način življenja, kultura, tradicija. Ni dovolj en sam človek, ki bo ohranjal vas pri življenju, ampak energija in pripadnost celotne vaške skupnosti, zato je potreba po povezovanju nujna.

S slogu in mrežnim povezovanjem bo Lopar, ki je relativno oddaljen, lahko turistično prepoznaven po Sloveniji ali še dlje. Vaščani bodo s tem lahko odkrili tržno nišo v dopolnilnih dejavnostih:

- turistične kmetije, jahanje, najem koles,
- zeleni turizem,
- mediteranska kulinarika,
- bio zeliščarstvo in kozmetika,
- organizirani dnevi kakijev, češenj, oljk in špargljev, kjer lahko domačini prodajajo svoje proizvode (marmelade, likerje, suho sadje, naravne sokove, sladice),
- točke miru in sprostitve,
- izdelava unikatnih spominkov iz oljčnega lesa, fige, gline (krožniki, vaze s hišo od Bardinca, oslom ipd.),
- umetnostne delavnice, šole peke domačega kruha in priprave tradicionalnih istrskih jedi (fuži, jedi s tartufi ...) idr.

Te bodo odlična odskočna deska za vključitev v turistično ponudbo širšega gravitacijskega območja (Koper, Izola, Piran, Trst, Ljubljana). S spletno stranjo bo možna objava ažurnih informacij v spletnem koledarju: obrtne dejavnosti, dnevi odprtih vrat, rojstni dnevi, kulturne prireditve, otroške delavnice, telovadba, pevski zbor, praznovanja, podelitve pohval in priznanj itd. Domačini bodo preko spletne strani

lahko kupovali, prodajali ali podarili rabljene predmete ali med seboj delili kmetijske, kuharske, zeliščarske nasvete. To je le del idej in prednosti, ki jih bodo domačini lahko izkoristili, če bodo zainteresirani in motivirani.

Eden izmed programov tako strategije kot tudi izvedbenega dela Regionalnega programa razvoja podeželja 2007-2013 za občine Koper, Izola in Piran je tudi "Spodbujanje k organiziranemu nastopu na trgu". Za izvedbo tega programa bodo omenjene občine v sodelovanju z Regionalnim razvojnim centrom in nekaterimi manjšimi partnerji (lokalna akcijska skupina, krajevne skupnosti, ...) namenile kar dva milijona evrov. Njihov namen je promocija podeželja z uporabo komunikacijskih orodij. Zamislili so si postavitev internetnih strani, s katerimi bi promovirali obstoječo ponudbo, tisk brošur in drugega promocijskega materiala, izdelavo CD-jev itd. (7). A kaj, ko jih je (vsaj kar se Loparja tiče) v vsem tem že nekdo prehitel ... In vendar ima to svoje prednosti. Ker smo sodelovale zlasti in predvsem z vaščani Loparja in ni bilo vmes posrednikov (vsaj ne na začetku) ter razpisov, smo zastavljeni projekt izvedle v tako kratkem času. Vsi namreč vemo, da navadno največ časa vzame birokracija in izpolnjevanje (večkrat) nepotrebnih obrazcev.

Prav tako bo spletna stran služila kot lokalni časopis, kjer bo celotna vas uredniški odbor. Na ta način želimo spodbujati vse prebivalce vasi k večji aktivnosti. Ker se bodo dogodki na spletni strani shranjevali, bo le-ta predstavljala arhivsko gradivo za prihodnje generacije. Z morebitnim pisanjem bloga (spletnega dnevnika) bodo tudi ostali ljudje lahko delno začutili vaški utrip življenja.

Vsak konec je nov začetek

Vse to in še več, če bo ta "organizem" živel in se ohranjal. Predvsem pa se bo v vrsti domačinov moral najti nekdo, ki čuti močno pripadnost vasi in bo v prihodnje, kot bodoči administrator, skrbel za kakovostnejše in ažurnejše informacije na spletni strani ter posledično s tem povezoval sovaščane v povezano skupnost.

Z izdelavo strani smo pomagale premostiti tisti del marsikaterega projekta, kjer se večini zatakne - pri tehnologiji. Ko je ta ovira premagana, se za domačine odprejo vrata različnih možnosti. Ni jim treba skrbeti za tehnično plat, temveč se lahko osredotočijo na vsebino. Oni so tisti, ki najbolje vedo, kaj se v vasi dogaja, kaj je pomembno in česa si želijo. Me smo priskrbele lopar (orodje za izvedbo), domačini morajo poskrbeti za močan zamah, ki je ključni element vsega procesa. Sami morajo namreč spoznati, kako lahko sebi v prid uporabijo ponujeno priložnost. Spletna stran bo zaživela le, če bo zamah dovolj močan. Za njegovo krepitev pa je potreben čas in prav ta bo pokazal, ali smo pri delu uspeli.

1. Grimes, S. 2000: Rural areas in the information society: diminishing distance or increasing learning capacity? Journal of rural studies, 16, 1, str. 13-21.
2. Medmrežje: <http://www.joomla.org> (citirano 28. 10. 2007).
3. Medmrežje: <http://www.arnes.si/domene/splosnipogoj/> (citirano 24. 11. 2007).
4. Medmrežje: <http://www.m3c.si> (citirano 28. 10. 2007).
5. Medmrežje: <http://www.pina.info> (citirano 28. 10. 2007).
6. Medmrežje: <http://www.gov.si/registrar/upravljanje.htm> (citirano 28. 10. 2007).
7. Razvojni program podeželja za območje občin Koper, Izola in Piran. Dopolnjen in noveliran kot podlaga za črpanje sredstev LEADER 2007-2013. Medmrežje 6: <http://www.rrc-kp.si> (citirano 23. 11. 2007).
8. Medmrežje: <http://www.stat.si/popis2002> (citirano 27. 1. 2008).